

EUR Research Information Portal

Wijziging gemeentebelastingen: goed idee?

Publication status and date:

Published: 20/06/2017

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Citation for the published version (APA):

Monsma, A. (2017). *Wijziging gemeentebelastingen: goed idee?*. BDO Tax Fund Congres, Tilburg. <http://hdl.handle.net/1765/100485>

[Link to publication on the EUR Research Information Portal](#)

Terms and Conditions of Use

Except as permitted by the applicable copyright law, you may not reproduce or make this material available to any third party without the prior written permission from the copyright holder(s). Copyright law allows the following uses of this material without prior permission:

- you may download, save and print a copy of this material for your personal use only;
- you may share the EUR portal link to this material.

In case the material is published with an open access license (e.g. a Creative Commons (CC) license), other uses may be allowed. Please check the terms and conditions of the specific license.

Take-down policy

If you believe that this material infringes your copyright and/or any other intellectual property rights, you may request its removal by contacting us at the following email address: openaccess.library@eur.nl. Please provide us with all the relevant information, including the reasons why you believe any of your rights have been infringed. In case of a legitimate complaint, we will make the material inaccessible and/or remove it from the website.

Toekomst gemeentelijk belastinggebied

Wijziging gemeentebelastingen: goed idee?

Mr. A.P. Monsma

Ontstaan huidig belastinggebied (1)

- 1851: Thorbecke schrijft gemeentewet: gesloten stelsel lokale belastingen + limieten
- 1865: afschaffing gemeentelijke accijnzen (verbruiksbelastingen op laken, azijn, bier, vlees, vis)
- Ter compensatie gemeentelijke inkomstenbelastingen met sterk progressief tarief → Forensenkwestie
- Tussenoplossingen (progressie beteugelen, nw belastingen zoals bouwterreinbel, straatbel, baatbel, logeergastenbel, reclamebel, zakelijke bedrijfsbel, brandverzekeringsbel, opcenten IB, vermogensbel, personele bel Rijk)
- 1929: Financiële Verhoudingswet (Gemeentefonds structureel karakter + afschaffing gem. inkomstenbel)

Ontstaan huidig belastinggebied (2)

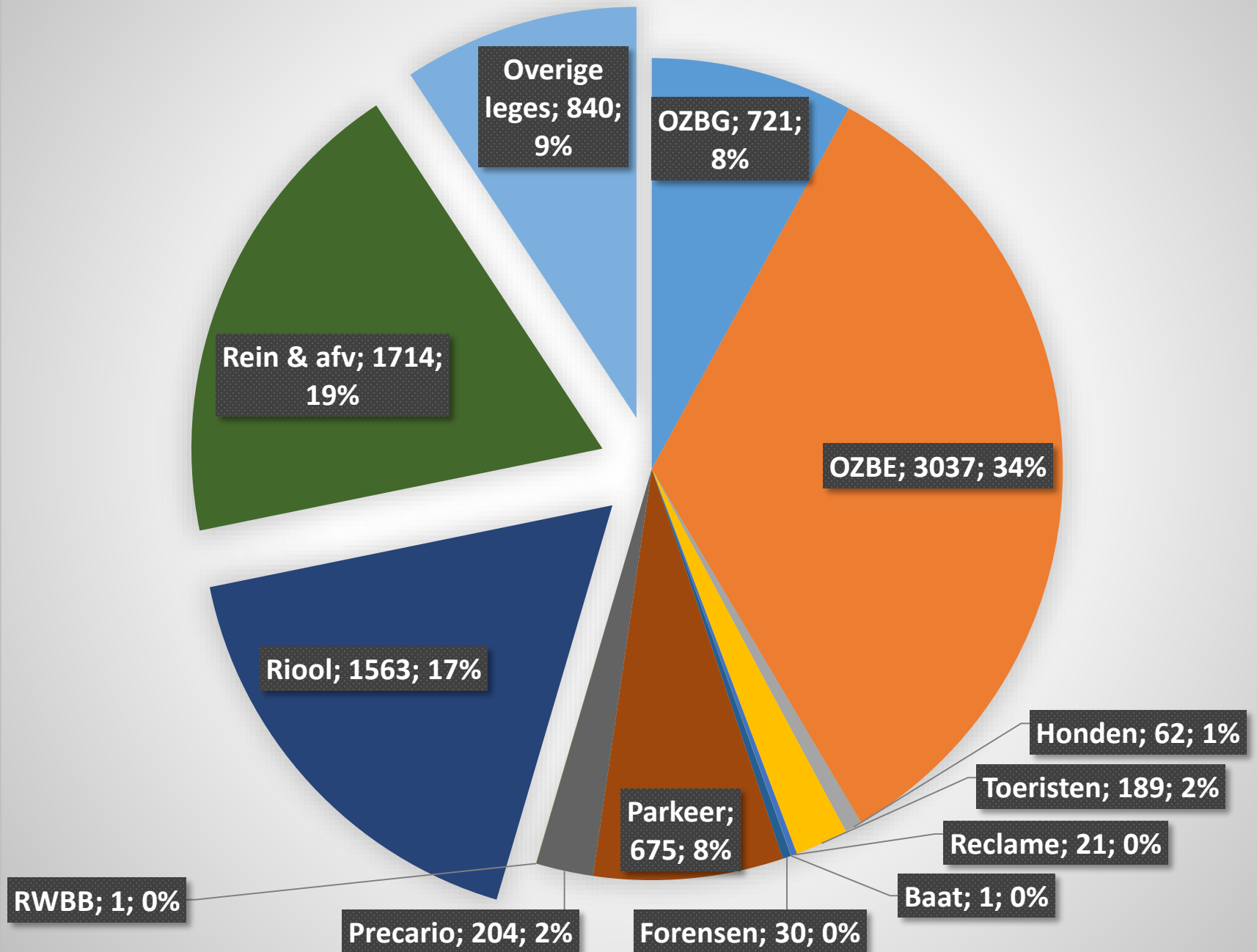
- Vanaf crisis en WO II: armoede, tekorten en herverdeling via werkloosheidssubsidiefonds
- Vanaf 1971: OGB; gemeentelijke belastingen weer op kaart (profijtbelastingen en territorialiteitsbelastingen)
- Vanaf 1995: Introductie WOZ, huidig belastinggebied
- Afschaffing OZBG woningen 2006; BIZ-heffing 2009
- Nieuwe hervorming vanaf 2020?

Omvang gemeentelijke financiën

- Uitgaven in 2016: € 56 mld (ca. 30% totale overheidsuitgaven)
- Inkomsten:
 - Gemeentefonds € 27 mld
 - Specifieke uitkeringen € 6 mld
 - OZB € 4 mld
 - Overige belastingen € 1 mld
 - Retributies € 4 mld
 - Grondexploitatie € 4 mld
 - Overig € 10 mld
 - Totaal € 56 mld

(bron: Rfv rapport Eerst de politiek, dan de techniek)

Opbrengst gemeentebelastingen 2016

Bouwstenenbrief Plasterk en Wiebes 24 juni 2016

- Plasterk en Wiebes stellen, in navolging van het rapport Rinnooy Kan, voor de uitkering uit het Gemeentefonds te verlagen met € 4 mld
- De LB/IB kan met dit bedrag omlaag, de lokale belastingen per saldo maximaal met dit bedrag omhoog
- Aan het lokale belastinggebied worden toegevoegd: OZBG woningen en ingezetenenbelasting
- Afgeschaft worden: RWBB, baatbel, woonforensenbel, hondenbel, reclamebel en precariobel op nutsnetwerken
- Bedoeling operatie is niet een stijging van de belastingdruk
- Volgend kabinet moet concrete voorstellen doen

Belastingenschuif: klein maar fijn?

- Gevolgen schuif: gemeentefonds ↓ € 23 mld; gemeentelijke belastingen ↑ € 9 mld; Retributies = € 4 mld
- Aandeel gemeentelijke heffingen in totaal gemeentelijke inkomsten **stijgt** van 16% naar 25% en het aandeel van het Gemeentefonds **daalt** van 48% naar 41%
- Internationaal is het Nederlandse aandeel gemeentelijke heffingen dan nog altijd vrij laag
- Macro-economisch ↔ micro-economisch: effecten voor gemeenten en burgers?

Voor wie is dit een goed idee?

- Kabinet? wens verlaging belasting op arbeid + mooi cadeau

- Gemeente?

meer inkomsten uit eigen heffingen enige pluspunt (theoretische fiscale autonomie)? +

Dezelfde taken, minder uitkering, afschaffing kleine heffingen, meer belasting **moeten** heffen, minder keuzemogelijkheden, discussies gemeenteraad → uitleg burger? -

- Burger? effecten verlaging LB/IB en stijging gemeentelijke belastingen nog niet bekend, kwijtschelding voor lage/geen inkomens? + -

Vragenlijsten LVLB

In samenwerking met LVLB vragenlijsten rondgestuurd met als doel inzichtelijk te maken wat de effecten voor gemeenten en burgers zullen zijn:

- Derving inkomsten uit het Gemeentefonds
- Derving inkomsten door afschaffing kleine belastingen
- Perceptiekosten
- Berekening benodigde tarieven nieuwe heffingen ter compensatie van derving van inkomsten

Voorlopige resultaten vragenlijsten (1)

- Derving gemeentefonds **lastig te berekenen**
- De afschaffing van de kleine belastingen leidt tot **flinke verschillen** op niveau individuele gemeenten
- Sommige gemeenten ondervinden geen effect omdat de af te schaffen belastingen daar niet worden geheven
- De derving aan inkomsten loopt bij andere gemeenten uiteen van € 1000 tot enkele tientallen miljoenen
- Grotere gemeenten derven in het algemeen meer inkomsten, maar bijvoorbeeld Amsterdam derft relatief weinig
- Toeristische gemeenten kunnen flink last hebben van de afschaffing van de woonforensenbelasting; bijvoorbeeld Ameland derft € 1,3 miljoen

Voorlopige resultaten vragenlijsten (2)

- De tarieven OZBG woningen en ing.bel. **lopen behoorlijk uiteen**
- Het tarief OZBG varieert van 0,121% tot 0,4346%, het gemiddelde is 0,23%
- Per gemiddelde woning betekent dit een belastingbedrag van € 253 tot € 908, gemiddeld € 475 per jaar
- Het tarief ing.bel. loopt uiteen van € 223 tot € 896 per jaar per inwoner 18+, gemiddeld € 320
- Dat zijn **geen onaanzienlijke bedragen**
- Vraag is of volledige compensatie overal mogelijk is

Vragen die uit onderzoek voortkomen

→ waar hebben gemeenten behoefte aan? ←

Vragen zijn onder meer:

- hoe landelijke politiek in licht **kabinetsformatie** aankijkt tegen belastingschuif
- of korting € 4 miljard op Gem. fonds niet te ambitieus is
- of ingezetenenbelasting per inwoner 18+ goed plan is
- of **wenselijk** is dat alle kleine belastingen geschrapt worden
- of extra zwaar getroffen gemeenten (en burgers!) **gecompenseerd** kunnen worden (**kwijtschelding?**)
- of er vanuit kring decentrale overheden/belastingpraktijk nog **inbreng** kan zijn in politieke besluitvorming

Denkrichting (1)

- OZBG woningen theoretisch **juist** en lijkt op zich **haalbaar**, wel grote verschillen
- **Ing.bel. per woonruimte** in plaats van per stemgerechtigde beter haalbaar en uitvoerbaar?
- **Vraagtekens** bij afschaffing **RWBB** (gelijkheidsbeginsel), **woonforensenbelasting** (impact toeristengemeenten), **hondenbelasting** (maatwerk) en **reclamebelasting** (horizonvervuiling en ondernemersfondsen)
- Toeristenbelasting en forensenbelasting combineren tot een nieuwe **verblijfsbelasting** voor niet-ingezetenen?

Denkrichting (2)

- Denkrichting Rfv (gemeenten kunnen maatwerk leveren, hogere belastingen mogelijk) biedt gemeenten meer **keuzeruimte en financiële ruimte** dan die van bouwstenenbrief Plasterk en Wiebes (schuif mag niet tot stijging gemeentelijke inkomsten leiden)
- Bij algemene belastingen **geen limieten** of bandbreedtes
- Geen onnodige beperking gemeentelijke vrijheid om zelf essentialia belastingen te kiezen (vgl. wetsvoorstel Veldman)
- Mogelijkheid voor gemeenten om voor een periode van 5 jaar zelf binnen kader wet nieuwe belastingen/nieuwe invullingen uit te proberen (experimenteerbepaling in Gemeentewet met mogelijkheid codificatie na positieve evaluatie)

